

DIEVS CĪNĀS PAR TEVI

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

1. Moz. 15:16; 3. Moz. 18:24–30; 2. Tim. 4:1, 8; 2. Moz. 23:28–30; 5. Moz. 20:10, 15–18; Jes. 9:6.

ATMIŅAS PANTS:

“Un visus šos ķēniņus un visu viņu zemi Jozua pakļāva sev vienā paņēmienā, jo Tas Kungs, Israēla Dievs, pats karoja Israēla labā” (Joz. 10:42).

Jozuas grāmatā ir dažas satraucošas ainas. Nopietnus jautājumus rada dievišķa jeb svētā kara koncepcija, kad viena cilvēku grupa ar Dieva dotu mandātu iznīcina citu cilvēku grupu.

Dievišķā kara jautājums Vecajā Derībā ir izaicinošs. Dievs Vecajā Derībā parādās kā visvarens Visuma Kungs, tāpēc visam, kas notiek, kaut kādā veidā ir jābūt saistītam ar Viņa tiešo vai netiešo gribu. Tāpēc jautājums, kā Dievs var pieļaut šādas lietas, kļūst neizbēgams. Pagājušajā nedēļā mēs redzējām, ka pats Dievs ir iesaistīts konfliktā, kas ir daudz lielāks par jebkuru karu vai kauju cilvēces vēsturē, kaujā, kas caurstrāvo katru mūsu dzīves aspektu. Mēs arī redzējām, ka gan Bībeles, gan laicīgās vēstures notikumus var pilnībā izprast tikai šī konflikta gaismā.

Šonedēļ mēs turpināsim pētīt dievišķi ierosinātu karu sarežģītību, dievišķā kara ierobežojumus un apstākļus, Vecās Derības praviešu piedāvāto galīgo miera vīziju un šādu karu garīgās sekas.

Iepazīsimies ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 1. novembrī.

Kānaāniešu netaisnība

Izlasi 1. Moz. 15:16, 3. Moz. 18:24–30, 5. Moz. 18:9–14 un Ezras 9:11. Ko šie teksti mums stāsta par Dieva tālejošo plānu, piedāvājot Kānaānas zemi israēliešiem? _____

Lai pilnībā izprastu, ko nozīmēja Kānaānas zemē dzīvojošo tautu netaisnība, mums jāskatās tālāk par Jozuas grāmatu. Šo tautu atbaidošā bērnu upurēšana, zīlēšana, burvestības, nekromantija un spiritisms arī sniedz mums norādes (5. Moz. 18:9–12).

Seno ugaritiešu tekstu (no Ras Šamras) atklāšana sniedz dziļāku ieskatu kānaāniešu reliģijā un sabiedrībā, un tie parāda, ka šīs kultūras nosodījums bija ne tikai saprotams, bet – saskaņā ar Vecās Derības morāles standartiem – arī pamatots.

Kānaāniešu reliģija balstījās uz pārliecību, ka dabas parādības, kas nodrošināja auglību, kontrolēja seksuālās attiecības starp dieviem un dievietēm. Tādējādi viņi iztēlojās dievību seksuālo aktivitāti savas seksuālās uzvedības kontekstā un iesaistījās seksuālos rituālos, lai pamudinātu dievus un dievietes rīkoties tāpat. Šī koncepcija noveda pie “svētās” prostitūcijas ieviešanas, kurā gan vīriešu, gan sieviešu prostitūtas iesaistījās rituālās orgijās, kas bija daļa no viņu reliģijas.

Tauta nevar pacelties uz augstāku morāli par to, kāds ir attiecīgās tautas pielūgtais dievs vai dievi. Šādu dievību gadījumā nav brīnums, ka kānaāniešu reliģija ietvēra bērnu upurēšanu, no kā Bībele īpaši brīdināja.

Arheoloģiskie pierādījumi apstiprina, ka Kānaānas iedzīvotāji regulāri upurēja savus pirmdzimtos bērnus dieviem, patiesībā dēmoni, kurus viņi pielūdza. Mazie skeleti, kas atrasti saspiesti lielos traukos ar vēlējumu uzrakstiem, liecina par viņu pazemojošo reliģiju un to, ko tā nozīmēja daudziem viņu bērniem.

Tātad kānaāniešu iznīcināšana nebija vēlāka doma, kas būtu uzradusies pēc Dieva lēmuma dot Kānaānas zemi israēliešiem. Kānaāna iedzīvotājiem tika dots pārbauzes laiks, papildu žēlastības laiks, kura laikā viņiem bija iespēja atklāt Dievu un Viņa raksturu, pateicoties viņu vidū dzīvojošo sentēvu liecībai. Viņiem bija iespēja, bet acīmredzot viņi to izniekoja un turpināja savas šausminošās darbības, līdz beidzot Kungam nācās tās apturēt.

Augstākais Tiesnesis

Izlasi 1. Moz. 18:25; Ps. 7:11; 50:6; 82:1; 96:10 un 2. Tim. 4:1, 8. Ko šie panti saka par Dieva morālo raksturu? Kā Dieva loma kā Visuma Tiesnesim palīdz mums izprast dievišķā kara jautājumu? _____

Dieva rakstura svētums nozīmē, ka Viņš nevar paciest grēku. Viņš ir pacietīgs. Tomēr grēkam būs jāplūc galīgās sekas, kas ir nāve (Rm. 6:23). Jahve pasludināja karu pret grēku neatkarīgi no tā, kur tas bija atrodams, vai Israēlā, vai kānaāniešu vidū. Israēls netika svētīts, piedaloties svētajos karos, tāpat kā citas tautas (5. Moz. 9:4, 5; 12:29, 30), pat tad, kad tās kļuva par Jahves tiesas līdzekli pret Viņa izredzēto tautu. Atšķirībā no citām seno Tuvo Austrumu tautām israēlieši piedzīvoja svētā kara pretējo pusi, kad Dievs necinījās par viņiem, bet gan pret viņiem, ļaujot ienaidniekiem viņus apspiest (salīdzini ar Jozuas 7).

Visu svētā kara koncepciju var saprast tikai tad, ja to aplūko Dieva kā tiesneša darbības gaismā. Raugoties šādā veidā, Israēla iekarošanas kari iegūst pilnīgi atšķirīgu raksturu. Pretstatā imperiālistiskajiem pašslavināšanas kariem, kas bija tik izplatīti senajā pasaulē (un mūsdienās), Israēla kari nebija paredzēti, lai gūtu sev slavu, bet gan lai nodibinātu Dieva taisnību un mieru zemē. Tāpēc svētā kara koncepcijas izpratnes centrā ir Dieva valdīšanas un visvarenības koncepcija, kas ir apdraudēta Dieva kā karotāja tēlā, tāpat kā Dieva kā ķēniņa vai tiesneša tēlā.

Jahve kā karotājs ir Tas, kurš kā tiesnesis ir apņēmies ieviest, stabilizēt un uzturēt likuma varu, kas ir Viņa rakstura atspoguļojums. Dieva kā karotāja tēls, līdzīgi tiesneša un ķēniņa tēlam, apgalvo, ka Jahve mūžīgi necietīs sacelšanos pret Viņa iedibināto kārtību. Tādēļ var apgalvot, ka Jahves darbības mērķis nekad nav pats karš vai pati uzvara, bet gan taisnīguma un miera atjaunošana. Galu galā tiesāt un karot vai īstenot taisnīgumu ir viens un tas pats, ja darbības veicējs ir Dievs.

Padomājiet par Dievu kā taisnīgu tiesnesi, kuru nevar uzpirkt vai ietekmēt neobjektivitāte. Kā Dievs, kurš bezgalīgi necietīs grēku, apspiešanu, nevainīgo ciešanas un apspiesto ekspluatāciju, ir evaņģēlija neatņemama daļa? _____

Atņemšana vai iznīcināšana?

Salīdzini 2. Moz. 23:28–30; 33:2; 34:11; 4. Moz. 33:52; un 5. Moz. 7:20 ar 2. Moz. 34:13; 5. Moz. 7:5; 9:3; 12:2, 3 un 31:3, 4. Ko šie panti atklāj par iekarošanas mērķi un iznīcināšanas apmēru?

Dieva sākotnējais mērķis attiecībā uz kānaāniešiem nebija iznīcināšana, bet gan atņemšana. Izpētot fragmentus, kas apraksta veidu, kā Israēlam bija jāiesaistās iekarošanas kaujās, tika izmantoti termini, kas attiecībā uz Apsolitās zemes iedzīvotājiem runā par atņemšanu, izmešanu un izklīdzēšanu. Otrā terminu grupa, kas runā par iznīcināšanu un kur Israēls ir darbības veicējs, galvenokārt attiecas uz nedzīviem priekšmetiem, piemēram, pagānu pielūgsmes priekšmetiem un priekšmetiem, kas nolemti iznīcināšanai. Acīmredzot pagānu pielūgsmes vietas un altāri bija galvenie kānaāniešu reliģijas centri.

Svētais karš galvenokārt tika vērstis pret Kānaānas iedzīvotāju samaitāto kultūru un sabiedrību. Lai izvairītos no samaitātības, Israēlam bija jāiznīcina visi elementi, kas to veicināja. Tomēr visiem Kānaānas iedzīvotājiem un tiem, kas personīgi atzina Dieva visvarenību pirms iekarošanas vai pat iekarošanas laikā, bija iespēja izbēgt imigrācijas ceļā (Joz. 2:9–14; salīdzini ar Soģu 1:24–26). Vienīgā Kānaānas iedzīvotāju daļa, kas bija lemta iznīcībai, bija tie, kas atkāpās nocietinātajās pilsētās, spītīgi turpināja sacelties pret Dieva plānu Israēlam un sirdi nocietinājās (Joz. 11:19, 20).

Tomēr tas rada jautājumu: ja Kānaānas iekarošanas sākotnējais mērķis bija padzīt zemes iedzīvotājus, nevis tos iznīcināt, kāpēc israēliešiem bija jānogalina tik daudz cilvēku?

Ar Kānaānas iekarošanu saistīto Bībeles tekstu analīze atklāj, ka sākotnējais iekarošanas nolūks paredzēja Kānaānas iedzīvotāju izklīdzināšanu. Tomēr lielākā daļa kānaāniešu, tāpat kā Ēģiptes faraons, nocietinājās sirdī un tādējādi kļuva par vienotiem ar kultūru tik lielā mērā, ka viņu kultūras izdeldēšana nozīmēja arī viņu pašu bojāeju.

Kādi elementi jūsu pašu raksturā un paradumos ir jāizrauj ar saknēm un jāiznīcina?

Brīvā izvēle

Izlasi 5. Moz. 20:10, 15–18; 13:12–18; un Joz. 10:40. Kā kara likums un procedūra pret elkdievīgu pilsētu Israēlā, kas aprakstīta 5. Mozus grāmatā, palīdz mums izprast pilnīgas iznīcināšanas ierobežojumus karā, kurā piedalījās israēlieši? _____

Ebreju tekstā cilvēku iznīcināšanai karā tiek izmantots unikāls termins: “herem”. Šis termins attiecas uz to, kas ir “aizliegts”, “nolādēts” vai “iznīcināšanai veltīts”. Vairumā gadījumu tas apzīmē cilvēku, dzīvnieku vai nedzīvu priekšmetu pilnīgu un neatgriezenisku novietošanu Dieva izslēdzošajā pusē, kas kara laikā vairumā gadījumu nozīmēja to iznīcināšanu. “Herem” jēdziens un prakse kā pilnīga tautas iznīcināšana karā ir jāsaprot Jahves konflikta ar kosmiskajiem ļaunuma spēkiem gaismā, kur uz spēles ir likts Viņa raksturs un reputācija.

Atkal, jau kopš grēka ienākšanas pasaulē, nav iespējama neitralitāte: cilvēks ir vai nu Dieva pusē, vai pret Viņu. Viena puse ved uz dzīvību, mūžīgu dzīvi, bet otra – uz nāvi, mūžīgu bojāeju.

Pilnīgas iznīcināšanas prakse apraksta Dieva taisnīgo spriedumu pret grēku un ļaunumu. Dievs unikāli deleģēja Sava sprieduma daļas izpildi Savai izredzētajai tautai, senajam Israēlam. Iznīcināšana notika Dieva stingrā, teokrātiskā kontrolē, ierobežota noteiktā vēstures periodā un konkrētā ģeogrāfiskajā apgabalā – senajā Kānaānā. Kā redzējām vakardienas pētījumā, tie, kas nonāca iznīcināšanas pusē, pastāvīgi sacēlās pret Dieva nodomiem un nepakļāvās tiem, nekad arī nenožēlojot grēkus. Tāpēc Dieva lēmums viņus iznīcināt nebija ne patvaļīgs, ne nacionālistisks.

Turklāt Israēls saņemtu tādu pašu attieksmi, ja viņi nodotos tādām pašām dzīvesveidam kā kānaānieši (sal. ar 5. Moz. 13). Pat ja šķiet, ka grupas, kas atrodas dievišķā kara abās pusēs, ir iepriekš noteiktas (israēliešiem ir jāmanto zeme, bet kānaānieši ir jāiznīcina), pastāv iespēja svaru kausiem samainīties otrādi, kā redzam Rahābas, Ahana un gibeoniešu gadījumā.

Cilvēkiem netika patvaļīgi piešķirta aizsardzība vai piemērots sods. Tie, kas guva labumu no attiecībām ar Jahvi, savu privilēģēto statusu varēja zaudēt saceloties, savukārt tie, kas bija pakļauti nosodījumam, varēja padoties Jahves varai un dzīvot.

Kādas ir kānaāniešu nepakļaušanās Dievam garīgās sekas mūsdienu kontekstā?

Tas ir, kādas ir mūsu brīvās izvēles sekas mums personīgi? _____

Miera valdnieks

Kā šie panti apraksta nākotni, ko Dievs bija paredzējis Savai tautai? Jes. 9:6; 11:1–5; 60:17, Hoz. 2:18, Mih. 4:3. _____

Lai gan šīs nedēļas galvenā uzmanība ir pievērsta dievišķi vadītajiem un atbalstītajiem Vecās Derības kariem, mums jāpiemin vēl viena tikpat nozīmīga Vecās Derības pravietisko rakstu tēma: nākotnes vīzija par Mesijas miera laikmetu. Mesija ir attēlots kā “Miera valdnieks” (Jes. 9:6). Viņš ieviesīs valstību, kurā valdīs miers, kur laua un jērs ganīsies kopā (Jes. 11:1–8), kurā nebūs ne iznīcības, ne ļaunuma (Jes. 11:9) un kur valdīs miers (Jes. 60:17) un plūdīs kā upe (Jes. 66:12).

Izlasī 2. Ķēn. 6:16–23. Kādu ieskatu šis stāsts sniedz Dieva dziļākajos nodomos attiecībā uz Viņa tautu un cilvēci? _____

Pardomājiet stāstu par Sīrijas armijas pabarošanu pēc Elīsas iniciatīvas. Tā vietā, lai nogalinātu (2. Ķēn. 6:22), viņš tiem parādīja augstāko ideālu – mieru –, kāda vienmēr ir bijusi Dieva vēlme attiecībā uz Savu tautu. Interesanti novērot, ka Elīsa pilnībā apzinās neredzamās armijas pārkumu, kas ieskauj ienaidnieku (2. Ķēn. 6:17). Lai gan Dievs ir iesaistīts kosmiskā konfliktā, kas ir ietekmējis arī mūsu planētu, pestīšanas galīgais mērķis nav mūžīgs konflikts vai pat ienaidnieka mūžīga pakļaušana verdzības stāvoklī, bet gan mūžīgs miers. Tā kā vardarbība rada vardarbību (Mt. 26:52), miers rada mieru. Stāsts noslēdzas, apgalvojot, ka “sīrieši vairs nenāca sirojumos Israēla zemē” (2. Ķēn. 6:23).

Pardomājiet par visiem veidiem, kā mēs, cenšoties atdarināt Jēzu, varam būt miera nesēji. Kā ir ar tavu paša dzīvi šobrīd? Kādos veidos, lai kāda rakstura konfliktā tu nonāktu, tu varētu būt miera, nevis konflikta veicinātājs? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi Elenas Vaitas grāmatā “Sentēvi un pravieši” nodaļu “Jērikas krišana” (491.–493. lpp.).

Tāpat kā ar visu Bībelē, konteksta un fona pārzināšana ir izšķiroša. Kā redzējām, kosmiskais konflikts un Dieva kā tiesneša motīvs ir izšķiroši svarīgi, lai izprastu šos karus pret kānaāniešiem.

“Dievs ir pacietīgs. Viņš deva ļaunajām tautām pārbaudes laiku, lai tās varētu iepazīt Viņu un Viņa raksturu. Saskaņā ar doto gaismu tās tika nosodītas par atteikšanos pieņemt gaismu un izvēli iet savu, nevis Dieva norādīto ceļu. Dievam bija kāds iemesls, kāpēc Viņš nekavējoties nepadzina kānaāniešus. Amoriešu netaisnība nebija pilnīga. Savas netaisnības dēļ viņi pakāpeniski aizgāja tik tālu, ka Dieva pacietība vairs nebija īstenojama, un viņi tika iznīcināti. Kamēr šis punkts netiks sasniegts un viņu netaisnība nebūs pilna, Dieva atriebība tiks atlikta. Visām tautām ir pārbaudes laiks. Tie, kas atceļ Dieva likumu, virzās no vienas ļaunuma pakāpes uz nākamo. Bērni manto savu vecāku dumpīgo garu un rīkojas vēl sliktāk nekā viņu tēvi, līdz pār viņiem nāk Dieva dusmas. Sods nav mazāks tāpēc, ka tas tika atlikts.” (Elenas Vaitas komentārs, SDA Bībeles kom., 2. sēj., 112. lpp., 1005.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Pārrunājiet, kādas sekas ir tam, ka viena no Dieva lomām ir mūsu katra tiesnesis un arī Visuma augstākais tiesnesis. Kāpēc, jūsuprāt, fakts, ka Dievs ir tiesnesis, ir evaņģēlija un mūsu pestīšanas pamatā?

2. Kā kānaāniešu gadījums ļauj mums iepazīt Dieva pacietību un taisnīgumu? Kā mēs varētu atspoguļot Dieva raksturu ar savu izturēšanās veidu pret līdzcilvēkiem?

3. Padomājiet par brīvas gribas fundamentālo būtību. Kāpēc, jūsuprāt, Dievs respektē mūsu izvēles brīvību? Kā mīlestība un izvēles brīvība ir savā starpā saistītas?

4. Vecajā Derībā ir daudz stāstu par kariem un konfliktiem, bet galu galā tās vīzija ir miers. Kāda loma kristiešiem būtu jāuzņemas, lai nestu mieru savā apkārtnē?